

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “สนุติก — สำนัก, ที่อยู่”

คำว่า **สนุติก** อ่านตามภาษาบาลีว่า สัน - ตี - กะ หมายถึง **สำนัก, ที่อยู่** ไม่ว่าใครจะอยู่ ณ ที่ใด ที่ตรงนั้นก็เป็นสำนักของผู้นั้น คือเป็นที่อยู่ของผู้นั้น ไม่ได้หมายถึงสถานที่ปฏิบัติธรรมแต่อย่างใด เพราะความจริงแล้ว การที่จะเข้าใจถูกเห็นถูกในสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ ต้องเป็นชีวิตปกติ ไม่ใช่การไปทำอะไรที่ผิดปกติ ณ ที่หนึ่งใด และที่สำคัญในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มี “สำนักปฏิบัติธรรม” มีแต่คำว่า “สำนัก” ซึ่งหมายถึง “ที่อยู่” เท่านั้น ดังข้อความจากปรมัตถทีปนี อรรถกถา ขุททกนิกาย เถรคาถา ภัททชเธรคาถา ว่า

“ในครั้งนั้น พระศาสดาทรงจำพรรษาอยู่ในพระนครสาวัตถี เสด็จไปภัททชเธรคร พร้อมกับ ภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ เพื่อจะทรงสงเคราะห์ภัททชเธรกุมาร ทรงคอยความแก่กล้าแห่งญาณ (ปัญญา) ของภัททชเธรกุมาร จึงประทับอยู่ ณ ชาติยวัน. แม้ภัททชเธรกุมาร นั่งอยู่บนปราสาทชั้นบน เปิด สีหบัญชร (หน้าต่าง) มองดู เห็นมหาชนเดินทางไปฟังธรรมใน**สำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า** จึงถามว่า มหาชนกลุ่มนี้ไปที่ไหน? ทราบเหตุนั้นแล้ว **ไปสู่สำนักของพระศาสดา** ด้วยบริวาร เป็นอันมาก แม้เองฟังธรรมอยู่ ทั้งๆ ที่ระดับประดาไปด้วยอาภรณ์ (เครื่องประดับ) ทั้งปวง ยังกิเลสทั้งมวลให้สิ้นไป บรรลุพระอรหัตแล้ว”.

คำว่า **สำนัก** เป็นคำที่แปลมาจากภาษาบาลีว่า “สนุติก” โดยความหมายแล้ว คือ เป็นที่อยู่ อย่างเช่นเวลาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ สถานที่แห่งใด สถานที่ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่นั้น เป็นสำนัก ซึ่งแปลว่า ที่อยู่ นั่นเอง

ในสมัยครั้งพุทธกาลไม่มีสำนักปฏิบัติธรรมของบรรพชิต หรือ ไม่มีสำนักปฏิบัติธรรมของคฤหัสถ์ เพราะเหตุว่าผู้ที่ฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมในยุคนั้น เป็นผู้ที่มีปกติเจริญสติปัฏฐาน (ระลึกรู้ลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริง) คือ ไม่มีการจำกัดหรือเลือกสถานที่ กาลเวลา และ อารมณ์ คือ ทุกๆ ที่ทุกเวลา เป็นปกติ เพราะฉะนั้น จึงไม่มีหลักฐานใดๆ แสดงว่า มีการสร้างหรือมีสำนักปฏิบัติธรรมของบรรพชิตหรือสร้างสำนักปฏิบัติธรรมของคฤหัสถ์ ในยุคนี้มีความเห็นผิดว่า ถ้าจะปฏิบัติธรรม ต้องอยู่ในห้องหรือไปสู่สำนักปฏิบัติ ไปสถานที่อื่นๆ ปฏิบัติไม่ได้ จึงมีการสร้างสำนักปฏิบัติเพื่อการปฏิบัติธรรม อย่างนี้ไม่ถูกต้องตามหลักพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดง ขัดแย้งกับความเป็นอนัตตาอย่างสิ้นเชิง จึงกล่าวได้ว่า **สำนักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย ทั้งปวงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสำนักที่ทำลายคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะกล่าว บิดเบือนคลาดเคลื่อนจากคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงความเป็นอนัตตาของสภาพธรรม แต่คนเหล่านั้น กลับแสดงสิ่งตรงกันข้าม คือ เป็นอัตตา เป็นตัวตนที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด**

ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็คิดเอาเองว่า ถ้าไม่ไปทำอย่างหนึ่งอย่างใด ณ ที่หนึ่งใด ก็ไม่ใช่ปฏิบัติธรรม แต่ความจริงไม่เป็นเช่นนั้น ต้องมีการฟังพระธรรมให้เข้าใจจริงๆ จึงจะเป็นเหตุปัจจัยให้สามารถที่จะเข้าใจลักษณะของสภาพธรรม ที่ละหนึ่งซึ่งกำลังปรากฏในขณะนี้ ซึ่งเป็นปฏิบัติ (ปฏิบัติ) ได้ คือ ถึงเฉพาะแต่ละลักษณะของสภาพธรรมที่มีจริงๆ ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม

จึงสำคัญอยู่ที่ความเข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริงตรงตามพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ถ้าเห็นประโยชน์ของพระธรรม เห็นประโยชน์ของการได้เข้าใจความจริงของสิ่งที่มีจริงๆ ไม่ว่าจะเป็นเพศใด วัยใด อยู่ในฐานะใด ก็ย่อมจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งนั้น เพราะธรรมมีจริงทุกขณะ ในชีวิตประจำวัน เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย สิ่งที่ขาด คือ ปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูก, ความเข้าใจถูกเห็นถูก จะเกิดขึ้นได้ ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม สะสมความเข้าใจไปที่ละเล็กทีละน้อย ในทางตรงกันข้าม ถ้าเริ่มต้นด้วยความไม่รู้ เริ่มต้นด้วยการไปทำอะไรด้วยความเห็นผิด ด้วยความจตจ้องต้องการ นั้นไม่ใช่หนทางที่จะเป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของปัญญาเลย **มีแต่จะผิดไปเรื่อย ๆ จนยากที่จะแก้ไข**

ดังนั้น ความเข้าใจธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงเท่านั้น ที่จะเป็นประโยชน์ที่แท้จริงสำหรับชีวิต เพราะแต่ละคนก็เป็นแต่ละหนึ่ง ไม่เหมือนกันเลย ซึ่งก็ไม่พ้นไปจากสภาพธรรมที่เกิดขึ้นเป็นไป ทั้งนามธรรมและรูปธรรม การอบรมเจริญปัญญาจึงเป็นเรื่องของบุคคลที่เห็นประโยชน์ของความเข้าใจธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการดำเนินไปตามหนทางที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ หนทางที่จะรู้ความจริง ต้องเริ่มที่การฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมให้เข้าใจ ซึ่งจะช่วยให้ไม่ออกไปนอกทางที่จะไปทำอย่างอื่นที่คิดว่าหนทางนั้นจะทำให้รู้ความจริงของสิ่งที่ปรากฏ เพราะธรรมเป็นอนัตตา ไม่ใช่เรื่องทำ แต่เป็นสิ่งที่ควรศึกษาให้เข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วก็เป็นปัจจัยให้สภาพธรรมฝ่ายดีเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ โดยไม่มีตัวตนที่ไปทำอะไรที่ผิดปกติเลย

ปัญญาจะเจริญขึ้นตามลำดับจนถึงความสมบูรณ์พร้อมถึงความเป็นพระอริยบุคคล ข้ามพ้นจากความเป็นปุถุชนได้ ก็ต้องมาจากการค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย ไม่ใช่การไปทำอะไรด้วยความไม่รู้ตามสำนักต่างๆ ด้วยความต้องการ ด้วยความเห็นผิดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงของธรรม บุคคลผู้เป็นสาวกในครั้งอดีต มีความเข้าใจถูกเห็นถูกในธรรม ก็เพราะได้อาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ฉะนั้น บุคคลผู้เป็นสาวกในยุคนี้สมัยนี้ จะมีความเข้าใจถูกเห็นถูกในธรรม ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เช่นเดียวกัน ซึ่งจะต้องฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมอย่างละเอียดรอบคอบ และเคารพอย่างยิ่ง ไม่ประมาทในแต่ละคำที่พระองค์ทรงแสดง **เมื่อมีปัญหาเข้าใจถูกเห็นถูกแล้ว ก็จะไม่ไปสู่หนทางที่ผิด.**

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]